

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : **3 Haziran 2021**

Sayı : **32526**

46488

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat KURUM tarafından yanıtlanması konusunda gereğini saygılarımla arz ederim. (1.06.2021)

Av. Murat BAKAN

İzmir Milletvekili

Deniz ortamında oluşan mikroorganizmaların aşırı artışı sonucu salgıladıkları organik bileşikler suyla temas edince şişerek gözle görünür hale gelmektedir. Denizlerdeki kirlilik, suların ısınması ve oksijenin düşmesi gibi koşullarla birlikte kalın ve yapışkan bir yapıya sahip olan müsilaj yani deniz salyası oluşmaktadır.

Müsilaj, deniz yüzeyinde yüzen balık yumurtalarını hapseder, larvaların beslenmelerini engeller, denizi kaplayarak, dipteki midye, istiridye gibi bazı canlıların ışıkla temasını keserek beslenmelerini ve solunumlarını engellemektedir. Bu da denizlerdeki canlı çeşitliliğinin ve ekosistemin bozulması anlamına gelmektedir.

Müsilaj ilk kez oluşmasa da iklim krizinin sonuçlarından biri olan yükselen deniz sıcaklıkları, müsilaj oluşumunu ve süre olarak etkisini körüklemiştir.

Öte yandan da yeteri kadar evsel atık arıtma tesislerinin olmaması ve dolayısıyla atık suların arıtılmadan denize dökülüyor olması şu an yaşanan krizin önemli sebeplerinden biridir.

İstanbul, Bursa, Tekirdağ, Yalova kıyıları başta olmak üzere müsilaj Marmara Denizi'nde ilk kez bu kadar uzun etkili olmuştur. Ekosistem alarm vermektedir.

İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü'nden bir grup bilim insanı inceleme yapmak için Türkiye'nin en eski araştırma gemisi R/V Alemdar Marmara Denizi'ne açılmıştır.

Haydarpaşa limanından yola çıktıkları anlardan itibaren müsilajla karşılaştıklarını ifade eden bilim insanları, Ocak ayından beri etkisini sürdüren müsilaj yoğunluğun Sedef Adası'nda had safhaya ulaştığını ve deniz ekosistemi için çok önemli habitatları barındıran Adalar'ın dibine çöktüğünü belirlediklerini duyurmuştur.

Karşılaştıkları manzaranın kendilerini tedirgin ettiğini ve müsilajın yüzeyden dibe kadar aynı yoğunlukta ilerlediğini belirten bilim insanları, "20 yıl önceki yoğunluktan çok farklı. Çok daha yoğun ve etki gücü yüksek. Denizin üzerini kapladığı gibi derinlere de etkisini gösteriyor. Prens Adaları gibi eşsiz bir ekosistemi bile etkilemiş. Ne yazık ki farklı evrelerde oluşumlar karşımıza çıktı. Yani genç oluşumlar ve çürümeye yüz tutmuş oluşumlar belirlendi. Kendilerini yenilediklerini ve çoğalmanın devam ettiğini düşünüyoruz" açıklamalarını yapmışlardır.

MAREM (Marmara Environmental Monitoring–Marmara Çevresel İzleme) projesi yürütücüsü, hidrobiyolog Levent Artüz ise şu uyarılarda bulunmuştur:

"Denizler bir ekosistemdir, bütündür. Zincirin bir halkasında olanlar diğerlerini de mutlaka bir şekilde etkiler. Marmara Denizi bu bakımdan kilit bir konumdadır. Bu münferit bir olay değil, bir zincir, bir sonuç. Bundan sonra da böyle anomaliler göreceğiz. Marmara Denizi 1989 yılında öldü. Gördüğümüz, bir cesedin çürümesidir.

46488

Müsilajı kavrayabilmek için bu olgunun tarihine bakmalıyız. Marmara Denizi tarihinde ilk defa 2007'nin Eylül ayında müsilaj agregat görülüyor. Marmara Denizi'nin tür çeşitliliği vahim bir darbe yedi, içi boşaldı, dolayısıyla türler arasındaki rekabet ortadan kalktı. Esas sorun Marmara'da kirlenmeden ötürü tür çeşitliliğinin azalması ve kirliliğe dayanabilen türlerin fert adetlerindeki patlamalar şeklindeki artıştır. Yakın bir tarihte, Kadıköy sahilinde kırmızı algler karaya vurdu. O bölgede o kadar fazla kırmızı alg olmaması gerekir. Kırmızı alglerin etrafındaki türler azaldığı için, baskın hale gelmiş ve çoğalmışlardı. Bunun nedeni ne küresel ısınma ne de nitrat, fosfat gibi tuzların artışı. Tabii ki bunlar da etmendir, ama ikincildir. Sebep olarak nitelememiz yanlış olur. Tek ve gerçek sebep, tür çeşitliliğindeki azalışa bağlı olarak, mevcut türlerin fert adetlerindeki artıştır. Marmara Denizi'nin tabanına ses dalgası yollayarak derinliği ölçtüğümüz cihazlarımız var. Ses dalgalarıyla derinliği ölçen aletler Marmara Denizi'nin büyük bir bölümünde derinliği 25 metre gösteriyor. Altınızdaki derinlik bin metre de olsa alet 25 metre gösteriyor! Çünkü çok büyük bir müsilaj yoğunlaşması var. Ses dalgaları çarpıp geri dönüyor. Tam derinliği ölçmenin imkânı yok. Bin metreyi aşkın derinliklerden, çukurlardan, su numuneleri alıyoruz. O derinliklerde de müsilaj var. MAREM olarak yaptığımız çalışmalardan biliyoruz ki, önlem alınmaksızın yapılan Derin Deniz Deşarjlarından dolayı oluşan bulanıklık sebebi ile özellikle üst katmanda deniz suyu sıcaklığının anormal bir şekilde arttığını görüyoruz. Marmara Denizi artık küresel değil, bulanıklık sebepli, sadece bu denizimizin üst su kütesini etkileyen lokal bir ısınmayla karşı karşıya. Keşke Marmara'daki sıcaklık artışı küresel ısınma ortalamalarında olsaydı. Bu artış küresel ısınma ortalamalarının çok üstünde ve sebebi de bulanıklık. Marmara deniz suyunun bulanıklığı artıyor. Su ne kadar bulanıksa güneşten gelen sıcaklığı o derece emer ve sıcaklık artar. 1989 yılından önce, bulanıklık seviyesiyle ilgili yapılmış ölçümlerde suyun bulanıklık seviyesinin ortalama 8 metre olduğunu görüyoruz. 2015 yılında yaptığımız ölçümlerde ise bulanıklık seviyesi ortalama 1,4 metreye kadar düşmüş durumda. Hatta Haliç Marmara Denizi ortalamasına katıldığında, bu değer 1,2 metreye kadar düşüyor. 2015'den bu yana da sırf bulanıklığa bağlı olarak, kış dönemi yüzey suyu sıcaklıklarında mevsim ortalamalarının 1-1,3 derece üzerinde ciddi bir artış yaşanmaya başlandı." Tüm bunlara göre;

1 – Denizlerimizin adeta kusarak alarm vermesi, ekosistem ve deniz canlılarının çeşitliliğinin içinde bulunduğu tehlike, bilim insanlarının ciddi uyarıları ve iklim krizinin etkilerinin günden güne daha hızlı ve sert bir biçimde yaşadığımız gerçeği göz önünde bulundurularak Bakanlığımızın denizlerimizle ilgili hangi araştırma/inceleme çalışmalarını başlatmıştır?

2 – Kasım ayından beri yoğun müsilaj etkisinde olan Marmara Denizi ile ilgili kısa, orta ve uzun vadede hayata geçirmeyi planladığınız tedbir ve koruma politikalarının detayları nedir?

3 – Denizlerimizdeki büyük tehlike göz önünde bulundurularak, kıyılarımızın hassas alan ilan edilmesi yönünde yürütülen çalışma var mıdır? Varsa detayları nedir? Yoksa gerekçesi nedir?

4 – Marmara Denizi'ndeki bulanıklığın/kirliliğin önüne geçmek amacıyla bölgeye ve nüfusa göre araştırmalar yapılarak evsel ve endüstriyel atık arıtma tesislerine olan ihtiyacın belirlenerek, yerel yönetim-merkezi yönetim iş birliğiyle bilimsel çalışmalar ışığında hazırlanacak bir acil eylem planına ihtiyaç vardır. Bu konuda ne zaman harekete geçeceksiniz?

5 – Denizlerimizdeki büyük tehlike dikkate alınarak, özellikle kıyı bölgelerde bulunan sanayi tesislerine yönelik ilgili Bakanlıklarla birlikte koordineli olarak yürütülecek denetim hayati önem taşımaktadır. Bu konuda ne zaman ilgili Bakanlıklarla koordineli ortak bir çalışma yürütülecektir?